

СТАНОВИЩЕ

От доц. Емилия Петрова Георгиева, д.оз,
Заместник-директор колеж, „Кариерно развитие, качество и акредитация“
Медицински колеж – Варна към
Медицински университет, „Проф. д-р Параскев Стоянов“ Варна

Относно: процедура за защита на дисертационен труд и присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на **Теодора Станева Радева**, докторант в редовна форма на обучение в докторска програма „Управление на здравните грижи“ по област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4 Обществено здраве, в Филиал Сливен към Медицински университет – Варна на тема: „Сестрински грижи при зависими пациенти с психическа коморбидност“.

Научни ръководители: Проф. Христо Кожухаров, д.м
Проф. Елена Желева, д.п

1. Описателна характеристика на дисертационния труд

Дисертационния труд на Теодора Станева Радева съдържа 107 стандартни страници, структуриран е в четири глави според стандартните изисквания, включващ: Въведение, Литературен обзор, Цел, задачи, материали и методи на проучването, Резултати и обсъждане свързани организацията на грижите за зависими пациенти с психическа коморбидност, Анализирани са данни относно информираност и степен на знания и умения на медицинските сестри, МДКЕ и зависими пациенти с психическа коморбидност. Изследвана е нагласата за създаване и функциониране на сестринска психиатрична практика. Изводи, Приноси, Препоръки и публикации свързани с дисертационния труд. Дисертационния труд включва 58 таблици, 15 фигури и 7 приложения. Литературната справка съдържа 187 литературни източника, от които 40 на кирилица и 147 на латиница.

2. Оценка актуалност на темата

Според данни от последните клинични и епидемиологични проучвания степента и честотата на поява на зависимост и придружаващо психично разстройство се категоризира като висока. За пациентите със зависимост, възможността да имат психично разстройство е по-голяма отколкото останалата част от населението. Най-честите съпътстващи разстройства са депресия, шизофрения и тревожни и личностни разстройства. Сестринските грижи при зависими пациенти с психическа коморбидност са предизвикателство за психиатричното сестринство и МДКЕ работещ с тях. Коморбидността е наличие на съпътстващо или допълнително заболяване от основното. Комбинацията на повече от две заболявания развиващи се едновременно влияе върху сестринските грижи, създава терапевтични и деферинциално-диагностични затруднения за всяко едно от тях. В България до момента са проведени частични проучвания свързани с психиатричната коморбидност сред употребяващите ПАВ. Психичното здраве и психиатричната помощ у нас са сред заявените приоритети на здравната политика.

3. Литературен обзор

Докторантът прави аналитичен обзор на литературата, като разглежда в исторически план Психиатрията като наука, психично здраве и участие на медицинските сестри, организация на психиатричната помощ у нас, както роля и функции на медицинската сестра в психичното здраве, текущите проблеми и тенденции. Отразен е международния опит при организирането на психиатричната помощ. В логична последователност Теодора Радева разглежда клиничните и демографски фактори, при зависими пациенти с коморбидност при различни разстройства. Опитът и познанията на докторанта способстват за задълбочено анализиране на сестринския процес в психиатричните здравни грижи. Очертана е проблематиката в координация между структурите в действащата система при лечението на зависими пациенти с психическа коморбидност. Изтъкната е липсата на национална стратегия за последваща грижа насочена към тези пациенти, както и слабата ангажираност на социалните структури към тях е доказваща причината за тяхната трайна социална дезадаптация. Структурирания литературен обзор показва широките компетенции на Теодора Радева в областта на разглеждания проблем.

4. Методология на проучването

Основаната цел и задачите са конкретно формулирани и отразяват прецизно извършената от Теодора Радева изследователска работа. Докторантът използва широк набор от методи, адекватни за постигане на целта. Представени са три хипотези. Добре описани са предмета, обекта и обема на проучването. Структурата и съдържанието на разработеният инструментариум са подчинени на спецификата на набираната информация от съответната група респонденти. Методите са подбрани и детайлно описани. Използвани са документален, статистически и социологичен метод. Постигната е висока степен на съответствие между поставените шест задачи, броя на проучените респонденти и получените резултати. Инструментариумът на проучването е собствено разработен и включва анкетно проучване на шест групи участници в изследването сред пациенти със зависимост и психическа коморбидност и техни близки, медицински персонал работещи в психиатрични клиники на УМБАЛ "Св. Марина" ЕАД гр. Варна МДКЕ (специалисти по здравни грижи и членове на МДКЕ), студенти III- и IV курс специалност "Медицинска сестра и Акушерка", пациенти с настъпил релапс от 1-3 месеца със зависимост и психическа коморбидност. Анонимната анкета проучва информираността, качество и ефективност на грижите и възможността за оптимизиране на психиатричните здравни грижи. Методологията на дисертационния труд включва традиционни и оригинални, специално разработени за проучването, методи, отговаря на съвременните изисквания, дава подготовка на докторантката за изследователската работа, което е гаранция за надеждност на получените резултати.

5. Резултати и обсъждане

Резултатите от собственото проучване на Теодора Станева Радева са представени в трета глава на дисертационния труд. Те са групирани в тематични раздели следващи хронологията на поставените задачи и приложените методи. Приносът на проведеното анкетно проучване

се определя от неговия обхват, като включва 294 респонденти и е проведено в Психиатрични клиници УМБАЛ "Света Марина" ЕАД гр. Варна, както и МУ "Проф. д-р Параскев Стоянов" и всички филиали към него - гр. Варна, гр. Шумен, гр. Велико Търново и гр. Сливен. Анализирани са социално-демографската характеристика на респондентите. Получените данни от отговорите на анкетиранияте осигуряват оригинална научна информация за сестринските грижи при зависими пациенти с психическа коморбидност, както и за причините за релапс. В групата на пациентите (n=68), висок относителен дял 68,4% са с релапс и не се лекуват/не се придържат към лечението след дехоспитализация, което е основна причина за поява на релапс при тях. Установеният висок процент на релапс в групата на ЗППК се потвърждава от ниските нива на информираност свързани с рехабилитационни центрове и терапевтични общности и при групите за самопомощ (АА) занимаващи се с рехабилитация при зависими пациенти. Във втора и трета група са обхванати 44 респонденти от които медицински фелдшери (n=6) и медицински сестри (n=38). Данните от проучването потвърждават европейските тенденции за демографско застаряване на професията на медицинска сестра. Медицинските специалисти степенуват своите дейности в болнични условия в низходящ ред: комуникация с пациента, следван от лекарствена терапия. Медицинските сестри са категорични 81,82%, че при ЗППК съществува "стигма" и 59,1% дават съгласие за участие в информационни кампании свързани със "стигмата". Данните от проучването сред студентите (n=50) показва положителна тенденция, че повече от половината студенти изявяват желание за участие в информационни кампании свързани със стигмата. Анализът на данните в четвъртата група свързани със съзависимости при близки на ЗППК, показва при почти всички изследвани лица съзависимост. Съзависимостта е семейна болест и освен зависимия пациент се среща и при семейства на зависими пациенти в отговор на стреса или "срама" в семейството.

Въз основа на прегледа на литературата и получените резултати в трета глава е проучена нагласата за създаване и функциониране на сестринска психиатрична практика, свързана с подпомагане на зависими пациенти с психическа коморбидност. Почерпен от примера на добрите практики в другите държави създаването на такава психиатрична практика ще подобри обгрижването на пациентите, ще се улесни поддържането на лечението в след болничния период с по-малко ресурси и ще възстанови социалните им функции и ще подобри качеството им на живот.

Научно-теоретичен характер е изследването на действащата организация на психиатричната помощ в България, като е направено проучване на сестринските грижи при зависими пациенти с психиатрична коморбидност и са изведени проблемите за тяхното развитие.

С практико-приложен характер е създаденият кръжок по „Въведение в психиатрични сестрински грижи“ за студенти от специалност „медицинска сестра“ с база II - Психиатрична клиника.

Формулираните препоръки и приноси на дисертационния труд са направени на база на собствените данни от научното проучване. Дисертационния труд е написан на добър език, прецизен по отношение на терминологията.

Съдържанието и качеството на автореферата, отговаря на изискванията на Правилника на МУ – Варна, като достоверно и адекватно отразява основните резултати от проучването. Дисертационния труд е лично дело на докторантката, а формулираните приноси и получени резултати приемам за нейна лична заслуга.

В заключение считам, че дисертационен труд на Теодора Станева Радева тема „Сестрински грижи при зависими пациенти с психическа коморбидност“ е с висока научна и практическа стойност, която е насочена към подобряване обгрижването на пациентите, улесняване поддържането на лечение в след болничния период което ще възстанови социалните функции на пациентите и ще подобри качеството им на живот. Въз основа на цялостната оценка на предоставената ми документация считам, че Теодора Станева Радева, покрива напълно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав в МУ „Проф. д-р П. Стоянов“ Варна.

Давам положителния си вот за присъждане на Теодора Станева Радева образователна и научна степен „доктор“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, в професионално направление 7.4 Обществено здраве и научна специалност „Управление на здравните грижи“.

06.04.2023 г.

Изготвил становището:

доц. Емилия Георгиева, д.оз.

